

TER BESLISSING
Aan
de minister

Alhoed.

Zeden na afschrift aan
de Eerste Tweede Kamer
Heren

LU 27.

nota

Wijziging brief EK - reactie op brief staatsagent KLM

Directie Financieringen

Persoonsgegevens

Datum

24 januari 2024

Notanummer

2024-0000042431

Bijlagen

1. Nota FIN 10596
2. Aangepaste Kamerbrief
- reactie op brief voormalig
staatsagent KLM
3. Beantwoording Kamervragen
over nalaten juridische
vervolgstappen

Aanleiding

Op 23 januari heeft u een aanpassing voorgesteld bij een brief aan de Eerste Kamer (EK) als reactie op een eerdere brief van de voormalig staatsagent KLM (zie bijlage 1). De aanpassing ziet toe op het opnemen van de beantwoording van Kamervragen van Tweede Kamerlid Van der Lee als bijlage bij de brief aan de EK. Met deze nota leggen we de aangepaste brief aan de EK ter akkoord aan u voor.

Beslispunten

- Bent u akkoord aangepaste Kamerbrief? Zo ja, wilt u de Kamerbrief dan ondertekenen? (bijlage 2).
- Graag uw akkoord voor het openbaar maken van bijgevoegde eerdere nota en de nu voorliggende nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's.

Kernpunten

- De brief is op verzoek van de EK, als reactie op een brief van de voormalig staatsagent van 18 oktober aan uw ambtsvoorganger. Een afschrift van deze brief is destijds met de EK gedeeld.
- Met de aangepaste Kamerbrief wordt tegemoet gekomen aan uw suggestie om de beantwoording van vragen van Tweede Kamerlid Van der Lee (GL) als bijlage mee te sturen met de brief aan de EK (bijlage 3). Voor de verwijzing naar de bijlage is een aanvullende passage opgenomen in de brief aan de EK.

Communicatie

Dit onderwerp heeft geregeld de aandacht van de pers. Wij verwachten echter geen persvragen n.a.v. de beantwoording van deze Kamervragen.

Politiek/bestuurlijke context

De EK heeft het voornemen om een debat met u te voeren n.a.v. de Kamerbrief over de juridische analyses en het gesprek met de staatsagent, maar heeft op dinsdag 5 december 2023 besloten om eerst af te wachten

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

JW 23/1

Zie requestie brief

TER BESLISSING
Aan
de minister

Directie Financieringen

Persoonsgegevens

nota

Reactie brief staatsagent op verzoek EK

Aanleiding

Op 18 oktober 2023 heeft de staatsagent KLM een brief naar uw ambtsvoorganger gestuurd over onder meer zijn vijfde rapportage en zijn mening over de uitkomsten van de juridische analyses inzake niet-naleving door KLM van de voorwaarden van het steunpakket (bijlage 2). Een afschrift van deze brief is met de Eerste Kamer (EK) gedeeld. Op 21 november 2023 heeft de staatsagent bij de EK mondeling toelichting gegeven op de brief van 18 oktober. De EK heeft u vervolgens verzocht om op deze brief van de staatsagent te reageren. Middels deze nota wordt de reactie aan u voorgelegd.

Datum

16 januari 2024

Notanummer

2024-0000010596

Bijlagen

1. Kamerbrief reactie brief
2. Brief staatsagent aan E
3. Beantwoording Kamerv
4. Brief KLM aan EK

Beslispunten

- Bent u akkoord met reactie op de brief van de staatsagent? Zo ja, wilt u de Kamerbrief dan ondertekenen? (bijlage 1)
- Graag uw akkoord voor het openbaar maken van de nu voorliggende nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's.

Kernpunten

- De staatsagent heeft in zijn brief aan de EK een aantal kritische opmerkingen over de juridische analyses en het besluit van het kabinet om geen vervolgstappen te zetten.
- Onder meer zou er volgens de staatsagent uitgegaan zijn van onjuiste of onvolledige aannames, zouden er wel degelijk juridische mogelijkheden zijn om vervolgstappen te zetten en zouden de externe juridisch adviseurs niet voldoende afhankelijk zijn.
- Er zijn door het lid Van der Lee (GL) Kamervragen gesteld over de brief van de staatsagent. De vragen hadden een soortgelijke strekking als de opmerkingen in de brief van de staatsagent. De antwoorden (bijlage 3) op deze Kamervragen zijn voor het Kerstreces naar de Kamer gestuurd.
- In uw brief geeft u aan wat het mandaat was van de staatsagent en een reactie op beweringen van de staatsagent en wordt er ingegaan op enkele beweringen van de staatsagent. Daarnaast wordt er voor een meer gedetailleerde reactie verwezen naar de beantwoording van de Kamervragen van Van der Lee (GL).

Toelichting

- De staatsagent is op verzoek van de EK uitgenodigd om een toelichting te geven over zijn vijfde rapportage en zijn brief aan uw ambtsvoorganger over de Kamerbrief inzake mogelijke vervolgstappen tegen KLM vanwege gebrekkige naleving van 13 oktober 2023.
- De strekking van de Kamerbrief was dat uit de juridische analyses naar voren is gekomen dat een juridische procedure tegen KLM vanwege niet-naleving van steunvoorwaarden geen kans van slagen heeft. Het kabinet heeft toen besloten geen vervolgstappen te zetten.
- De staatsagent heeft verschillende punten van kritiek op het kabinetsbesluit:
  - “De keuze van het kabinet om geen van de beschikbare handhavingsmiddelen in te zetten is, vanuit het taakveld van de staatsagent gezien, moeilijk te begrijpen dan wel kennelijk gebaseerd op onvolledige of onjuiste aannames.
  - De niet-naleving door KLM van de voorwaarden van het steunpakket wordt op onderdelen kleiner en kortdurender gemaakt dan deze feitelijk is.
  - Er zijn meer handhavingsmiddelen beschikbaar dan kennelijk overwogen.
  - De analyses van externe juridische adviseurs, in opdracht van de minister, lijken deels gebaseerd op onjuiste of onvolledige aannames.”
- In de brief wordt aangegeven wat het mandaat was van de staatsagent, namelijk het monitoren van de naleving van de voorwaarden van het steunpakket. De opdracht van de staatsagent zag uitdrukkelijk niet op het adviseren of beoordelen van eventuele handhaving door het kabinet als gevolg van niet-naleving van (een deel van) de voorwaarden uit het steunpakket.
- Met het beëindigen van het steunpakket (april 2023) en de laatste voortgangsrapportage (mei 2023) is de opdracht voor de staatsagent ten einde gekomen. De overeenkomst tussen MinFIN en de staatsagent, die de basis vormde voor de werkzaamheden van de staatsagent, is per 1 november 2023 ten einde gekomen.
- Vervolgens wordt in de brief toegelicht dat de externe juridisch adviseurs bij de juridische analyses uitgegaan zijn van de juistheid en volledigheid van de rapportages van de staatsagent en dat de handhavingsmogelijkheden die de staatsagent heeft benoemd zijn meegenomen.
- Conform de beantwoording van de Kamervragen Van der Lee wordt in de brief aangekondigd de juridische analyses van de externe adviseurs vertrouwelijk ter inzage te leggen bij de EK.
- De EK heeft ook aan KLM verzocht een reactie te geven op de brief van de staatsagent en de mondeling toelichting hierbij tijdens het gesprek tussen de staatsagent en de EK (21 november 2023). KLM heeft op 9 januari 2024 hier een schriftelijke reactie gestuurd aan de EK (bijlage 4).

Communicatie

Dit onderwerp heeft geregeld de aandacht van de pers. Wij verwachten echter geen persvragen n.a.v. de beantwoording van deze Kamervragen.

Politiek/bestuurlijke context

De EK heeft het voornemen om een debat met u te voeren n.a.v. de Kamerbrief over de juridische analyses en het gesprek met de staatsagent, maar heeft op dinsdag 5 december 2023 besloten om eerst af te wachten wat de TK met dit onderwerp gaat doen alvorens te besluiten tot een debat.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.